

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2023

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:48

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-728-4

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2023

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2022:48		Teema	Hallinto
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Yhteisötekijä	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	33
Tiivistelmä	<p>Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisee vuosittain tulossuunnitelman, joka ohjaa ministeriön tulevan vuoden toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2023 perustuu kansliapäällikön ja osastojen sekä toimintayksiköiden kanssa marras-joulukuussa 2022 käytyihin tuloskeskusteluihin, joissa on sovittu vuotta 2023 koskevat linjaukset. Linjaukset koskevat sekä ministeriön ja hallinnonalan yhteisiä tavoitteita että toimialakohtaisia tavoitteita. Tulossuunnitelma sisältää myös ministeriön muiden toimintamenojen resurssikehyksen vuodelle 2023 sekä arvion toiminnan riskeistä.</p> <p>Tulossuunnitelma on käsitelty kansliapäällikön johtoryhmässä 7.12.2022.</p>		
Asiasanat	tulossuunnitelmat, hallinto, tulostavoitteet, resurssit		
ISBN PDF	978-952-263-728-4	ISSN PDF	1799-0351
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-728-4		

Undervisnings- och kulturministeriets resultatplan 2023

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:48		Tema	Förvaltning
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Utarbetad av	Undervisnings- och kulturministeriet		
Språk	finska	Sidantal	33
Referat	<p>Undervisnings- och kulturministeriet publicerar årligen en resultatplan som styr ministeriets verksamhet under det kommande året. Undervisnings- och kulturministeriets resultatplan 2023 baserar sig på resultatdiskussioner mellan kanslichefen, avdelningarna och verksamhetsenheterna i november–december 2022. Vid dessa diskussioner enades det om riktlinjer för verksamheten 2023. Riktlinjerna gäller såväl ministeriets och förvaltningsområdets gemensamma mål som sektorspecifika mål. I resultatplanen ingår också en resursram för ministeriets övriga omkostnader för 2023 och en bedömning av riskerna i verksamheten.</p> <p>Resultatplanen behandlades i kanslichefens ledningsgrupp den 7 december 2022.</p>		
Nyckelord	resultatplaner, förvaltning, resultatmål, resurser		
ISBN PDF	978-952-263-728-4	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-728-4		

Ministry of Education and Culture Performance Plan for 2023

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2022:48 **Subject** Administration

Publisher Ministry of Education and Culture

Group author Ministry of Education and Culture

Language Finnish **Pages** 33

Abstract

The Ministry of Education and Culture publishes an annual performance plan that guides the activities of the Ministry in the coming year. The performance plan for 2023 of the Ministry of Education and Culture is based on performance discussions with the Permanent Secretary and the Ministry's departments and units held in November–December 2022. The policy guidelines for 2023 were established in these discussions. The guidelines apply to both the common objectives of the Ministry and its administrative branch as well as to the sector-specific objectives. The performance plan also includes a framework for resources for the Ministry's other operational expenditure for 2023 and an estimate of the risks involved.

The performance plan was discussed in the Permanent Secretary's senior management group on 7 December 2022.

Keywords performance plans, administration, performance targets, resources

ISBN PDF 978-952-263-728-4 **ISSN PDF** 1799-0351

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-728-4>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Tulossuunnitelman lähtökohdat	8
3	Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet	10
4	Toimialakohtainen politiikkaosa	14
4.1	Varhaiskasvatusta, perusopetusta ja vapaata sivistystyötä koskevat linjaukset	14
4.2	Lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevat linjaukset	16
4.3	Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset	16
4.4	Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset	18
4.5	Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset	20
4.6	Muut toimialakohtaiset linjaukset	21
5	Resurssit	24
6	Riskit	25
	Liitteet	26
	Liite 1. Muiden toimintamenojen resurssisuunnitelma 2023	26
	Liite 2. Vuoden 2023 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot	27

1 Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulossuunnitelma 2023 perustuu kansliapäällikön sekä osastojen ja toimintayksiköiden kanssa marras- ja joulukuussa 2022 käytyihin tuloskeskusteluihin, joissa on sovittu keskeiset vuoden 2023 toimintaa koskevat linjaukset. Tulossuunnitelma on käsitelty kansliapäällikön johtoryhmässä 7.12.2022.

Tulossuunnitelma sisältää resurssikehyksen vuodelle 2023.

2 Tulossuunnitelman lähtökohdat

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan ja hallituksen toimintasuunnitelmaan, opetus- ja kulttuuriministeriön strategiaan 2030 sekä toimialojen strategioihin, toimintaohjelmiin tai vastaaviin suunnitelmiin. Ministeriön sisäistä toimintaa koskevat tavoitteet perustuvat ministeriön strategian lisäksi henkilöstömenojen sopeuttamissuunnitelmaan vuosille 2020-2023 sekä ministeriön laadunhallinta- ja toiminnan kehittämistyöhön. Lokakuussa 2022 toteutetun CAF-itsearviointin tulokset heijastuvat vuoden 2023 sisäisen toiminnan tavoitteisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja sisäisen toiminnan yhteiset tavoitteet koskevat kaikkia osastoja ja toimintayksiköitä.

Ministeriön strategia 2030 mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa yhteiskunnan sivistysperustasta. Rakennamme sivistystä tiedolla, taidolla ja tunteella. Toiminnallamme vaikutamme siihen, että

- kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat
- luova, tutkiva ja vastuullinen toiminta uudistaa yhteiskuntaa
- merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti

Tavoitteiden saavuttamiseksi toimimme avoimesti, vastuullisesti ja luottamusta rakentaen.

Hallitusohjelman linjausten mukaisesti hallituskaudella on edistetty seuraavia keskeisiä hankkeita:

- koulutus- ja osaamistason nostaminen
- oppivelvollisuuden laajentaminen
- jatkuvan oppimisen uudistus
- koulutuspoliittinen selonteon toteuttaminen ja toimeenpano
- lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen
- TKI-tiekartan toteutus
- taiteen, kulttuurin ja luovien alojen edistäminen sekä
- sivistyspalveluiden saavutettavuuden edistäminen.

Vuonna 2023 ministeriön toiminnassa painottuvat hallitusohjelman keskeisten hankkeiden ja linjausten loppuunsaattaminen, uuden hallitusohjelman toimeenpanon

käynnistäminen, Sivistyshallinto 2030 -muutosohjelman toimeenpano sekä Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpano osastoilla ja toimintayksiköissä.

Edellä mainitut tavoitteet toteutetaan ministeriön osastojen ja toimintayksiköiden sekä hallinnonalan ja sidosryhmien yhteistyönä.

3 Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiset tavoitteet

Hallitusohjelmasta tulevat yhteiset tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat yhteiset tavoitteet koskevat kaikkia ministeriön osastoja ja toimintayksiköitä sekä koko hallinnon alaa. Tavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan ja hallituksen toimintasuunnitelmaan sekä ministeriön strategiaan 2030. Ministeriön sisäistä toimintaa koskevat tavoitteet perustuvat ministeriön laadunhallintatyöhön sekä osastojen ja yksiköiden näkemyksiin sisäisen toiminnan kehittämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala ja sen virastot edistävät toiminnallaan seuraavia tavoitteita:

- Työllisyysaste nousee 75 prosenttiin.
- Koulutus- ja osaamistaso nousee.
- Oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasa-arvo lisääntyy.
- Koulutus rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Lapset ja nuoret voivat hyvin. Nuorten syrjäytyminen vähenee ja nuorten osallisuus kasvaa.
- Kansalaisten yhdenvertaisuus, tasa-arvo, yhdenvertaiset oikeudet, demokratia ja osallisuus sekä luottamus yhteiskunnan instituutioihin vahvistuvat.
- Yhteiskunnan ja kansalaisten hyvinvointi, lapsi- ja perheystävällisyys sekä ikäystävällisyys vahvistuvat ja eriarvoisuus yhteiskunnassa vähenee.
- Maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan vahvistuu.
- Kulttuuripalvelut ovat paremmin saavutettavissa ja kulttuurin toimintaedellytykset ovat vahvistuneet.
- Liikunnallinen kokonaisaktiivisuus nousee kaikissa ryhmissä ja ulkoilun ja arkiliikkumisen edellytykset paranevat.
- Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida.
- Suomi kehittyy tutkimus- ja innovaatioympäristönä sekä aineettomat ja aineelliset investoinnit lähtevät kasvuun.
- Osaaminen ja jatkuva oppiminen vahvistavat turvaa työn murroksessa.
- Luovien alojen työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.
- Suomi tunnetaan teknologisen kehityksen, innovatiivisten hankintojen ja kokeilukulttuurin edelläkävijänä.

- Kestävä kehitys on toiminnan perusta ja Suomi on hiilineutraali vuonna 2035.
- Monenkeskinen yhteistyö ja globaali vastuu vahvistuvat.
- Kansalaislähtöisiä julkisia palveluita kehitetään. Edistetään digitaalisia palveluita ja esteettömyyttä sekä selkeää hallinnollista kieltä.
- Poikkihallinnollinen yhteistyö julkisessa hallinnossa vahvistuu.
- Tietopolitiikan johtamista vahvistetaan. Julkisen tiedon avoimuus lisääntyy.
- Henkilöstöjohtamisen uudistusohjelman toteutusta tuetaan siten, että parannetaan valtion kilpailukykyä työnantajana sekä valmistaudutaan suureen rekrytointitarpeeseen.

OKM 2030-strategiasta tulevat yhteiset tavoitteet

Ministeriön strategian 2030 mukaisesti ministeriö vahvistaa sivistystä tiedolla, taidolla ja tunteella. Ministeriön toiminnassa korostuu avoin, vastuullinen ja luottamusta rakentava toimintatapa.

Ministeriö vaikuttaa toiminnallaan siihen, että

- kaikkien kyvyt ja osaaminen vahvistuvat
- luova, tutkiva ja vastuullinen toiminta uudistaa yhteiskuntaa
- merkityksellisen elämän edellytykset turvataan yhdenvertaisesti.

Muut hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Sivistyshallinto 2030 -muutosohjelman toteuttaminen ministeriön ja virastojen yhteistyönä

- Käynnistetään Sivistyshallinto 2030 -muutosohjelman toimeenpano ja valmistellaan konkreettiset suunnitelmat muutosten toteuttamiseksi. Varaudutaan sivistyshallinnon virastorakenteen uudistamisen (kasvatus, koulutus ja kieli-, kulttuuriperintö-, kirjasto ja arkisto-, tiede- sekä taide-kokonaisuudet) konkreettisiin toimiin ja käynnistetään toimenpiteet hallitusohjelman linjausten pohjalta. Uudistus toteutetaan vuosina 2023–2026.
- Tieteellisten seurain valtuuskuntaa koskeva selvitys valmistuu ja sen perusteella laaditaan tarvittavat ehdotukset.
- Valmistellaan Kansallisarkiston tehtävän laajentamisen mahdollistavat lakimuutokset.

Valtionavustusjärjestelmän käyttöönotto

- Valtiokonttorin valtionavustusjärjestelmä otetaan käyttöön vuosina 2023–2024 yhteisessä projektissa Museoviraston, Opetushallituksen ja Taiteen edistämiskeskuksen kanssa. Projektin lopputuloksena on ministeriön ja virastojen yhteinen valtionavustusprosessi ja palvelumalli sekä uudet valtionavustustoiminnan verkkopalvelut.

Koronapandemia:

- Tuetaan ministeriön toimialojen ja toimijoiden selviämistä koronapandemian aiheuttamista seurauksista.

Digiselonteon toimeenpano:

- Määritellään digitaaliset taidot, digitaalinen osaaminen ja digitaalinen sivistys ja käynnistetään toimenpiteet niiden kehittämiseksi.

EU-toimet:

- Vaikutetaan aktiivisesti seuraavan komission 5-vuotisoljelmaan. Suomen kannat näkyvät selkeästi komission vuoden 2023 aloitteissa.

Kestävä kehitys ja terveet tilat:

- Ministeriö edistää aktiivisesti Agenda 2030-ohjelman ja Terveet tilat 2028 -ohjelman tavoitteiden toteutumista toiminnassaan.

Ministeriön sisäistä toimintaa koskevat tavoitteet

- Toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön strategiaa 2030 sen linjausten mukaisesti. Osastojen ja toimintayksiköiden toiminnalla, ministeriön laadunhallintatyöllä sekä yhteistyöryhmien toiminnalla tuetaan ministeriön strategian toimeenpanoa. Vahvistetaan strategian seuranta.
- Päätetään hallituskauden keskeiset hankkeet. Valmistaudutaan ministeriössä ja sen toimialoilla tulevaan hallituskauteen. Käynnistetään uuden hallitusohjelman toimeenpano. Valmistellaan virastojen uudet tulossopimukset kaudelle 2024–2027.
- Vahvistetaan toimialan näkyvyyttä ja merkityksellisyyttä. Parannetaan tietopohjaa ja analyysikapasiteettia ministeriön toiminnan tueksi. Vahvistetaan systemaattista toimintaympäristön seuranta ja analyysia. Laajennetaan

ennakointiajattelua kaikille toimialoille. Laaditaan riskienhallintapolitiikka. Laaditaan kriittisille toimintaprosesseille jatkuvuussuunnitelma. Jatketaan kansallisen hankintastrategian toimeenpanoa.

- Vahvistetaan osaamista toimintaympäristön vaatimusten ja ministeriön strategisten tavoitteiden suuntaisesti. Kehitetään ministeriön strategista henkilöstösuunnittelua. Luodaan selkeitä osaamis- ja urapolkuja. Vahvistetaan henkilöstön tekemisen yhteiskunnallista merkityksellisyyttä tukevaa keskustelukulttuuria. Kehitetään assistenttityötä kehittämishankkeen tulosten pohjalta. Lisätään kriiseihin, riskeihin ja hybrdivaikuttamiseen liittyvää tietoutta. Lisätään viestintä- ja hyvän virkakielen osaamista.
- Jatketaan laatutyötä ja ministeriön toimintakulttuurin kehittämistä. Yhdenmukaistetaan prosesseja osastoilla ja toimintayksiköissä. Prosessien kuvaamisesta siirrytään prosessien kehittämiseen. Kehitetään toimintatapoja sidosryhmien kanssa käytävän dialogin ja osallistamisen vahvistamiseksi. Laatutyöstä ja sen tuloksista viestitään koko henkilöstölle. Kehitetään uusia työn tekemisen tapoja ja niiden osaamista. Ministeriön työskentelyä ja toimintatapoja uudistetaan, siten että työprosessit vastaavat nykyistä paremmin käytössä olevia resursseja. Tämä edellyttää myös johdon tasolla tehtävien priorisointia ja valintoja. Lisätään töiden suunnitelmallisuutta ja tiedonkulkua.
- Toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-työtä tehtyjen linjausten mukaisesti. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolinjaukset otetaan huomioon kaikessa ministeriön toiminnassa. Osastojen, toimintayksiköiden ja yhteistyöryhmien toiminnalla tuetaan ministeriön yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolinjausten toimeenpanoa. Otetaan käyttöön digitaalisen yhdenvertaisuussuunnittelun raportointityökalu (YVV).
- Otetaan käyttöön valtioneuvoston uusi sähköinen päätöksentekojärjestelmä.
- Kehitetään sidosryhmäyhteistyötä sidosryhmäkyselyn pohjalta saatujen tulosten pohjalta.
- Kehitetään ministeriön johtamista. Arvioidaan johtamista. Kehitetään yhtenäisiä johtamisen periaatteita ja toimintatapoja. Toteutetaan esihenkilöitä koskeva 360 asteen arviointi osana johtamisen arviointia ja kehittämistä.

Osastojen, toimintayksiköiden ja yhteistyöryhmien toiminta tukee edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista.

4 Toimialakohtainen politiikkaosa

4.1 Varhaiskasvatusta, perusopetusta ja vapaata sivistystyötä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- **Hallitusohjelmavalmistelu ja toimeenpanon käynnistäminen**
 - Valmistellaan uuden hallitusohjelman vaatimia toimenpidekokonaisuuksia koulutuspoliittisen selonteon linjausten pohjalta. Valmistellaan hallitusohjelman toimeenpanoa. Valmistelussa hyödynnetään Oikeusoppia -ohjelman hankkeiden ja työryhmien sekä ohjelmassa toteutettujen tutkimus- ja selvityshankkeiden kautta luotua tietoperustaa lainsäädännön, ohjaus- sekä rahoitusjärjestelmän kokonaisuudistuksen toteutukselle.
 - Toteutetaan lainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelutyö siten, että kokonaisuudistus on mahdollista käynnistää seuraavan hallituskauden käynnistyessä.
- **Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen ja opetuskielen vahvistamisen toimenpideohjelma perusopetuksessa**
 - Toteutetaan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen ja opetuskielen vahvistamisen toimenpideohjelmaa vuosille 2022–2026. Ohjelmalla varmistetaan maahanmuuttotaustaisten oppilaiden perustaitojen pitkäjänteinen, tietoon perustuva kehittämistyö. Toimenpideohjelman toteutukseen osallistuvat OKM, OPH ja Karvi ja siinä hyödynnetään kehittävän arvioinnin menetelmiä sekä laajapohjaista asiantuntijayhteistyötä. Varmistetaan toimenpideohjelman synergia muuhun hallitusohjelman maahanmuuttajia koskevaan valmisteluun, erityisesti maahanmuuttajien toimivan ja vaikuttavan suomen ja ruotsin kielen osaamisen vahvistamiseen (kielipolku). Valmistellaan tarvittavat rakenteelliset muutokset.

- **Käynnistetään osaston toimialaa koskevan kuntaosaaminen kehittämisen kokonaisuus**
 - Väestökehityksen myötä kuntien eriytyvät tilanteet haastavat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestämisen normipohjaa, rahoitusta ja osaamis pohjaa. Sote-uudistus sekä hyvinvointialueita koskeva järjestäytyminen korostaa tarvetta pohtia uudenlaisia tapoja vahvistaa kuntia koskevaa ohjausta sekä kuntaosaamista. Osasto käynnistää toimialan kuntakehittämisen kokonaisuuden, jossa vahvistetaan osaston omaa osaamista kuntia, kuntien toimintaedellytyksiä ja kuntien tietopohjaa koskien. Strategisena tavoitteena on tukea kehittämistoimien lainsäädännön, rahoituksen ja ohjauksen kokonaisuudistusta sekä varmistaa strateginen ohjaus yhdyspintatyössä.
 - Osastolla organisoitetaan alueellisen kuntatilannetta koskevan seurannan ja tietopohjan järjestämiseksi. Kuntaosaamista kehitetään sekä oman virkatyön ohessa että mahdollisesti erillisellä koulutuskokonaisuudella. Vahvistetaan kuntaosaamisen resurssia.
 - Uudistetaan kuntien ohjausta koskevia rakenteita ja sidosryhmäyhteistyötä ja pohditaan vaikuttavia malleja tukea kuntien välistä hyvien käytänteiden jakamista. Mahdollisena uutena toimintamallina on osaamiskeskusmallinen toimintatapa.

- **Vahvistetaan laadunvarmistusta ja sivistyksellisen tasa-arvon toteutumisen ja segregatiiokehityksen valtakunnallista seurantaa sekä toimialan tietopohjaa**
 - Käynnistetään perusopetuksen laatukriteerien valmistelutyö Oikeusoppia -työryhmän ehdotuksen mukaisesti. Pohditaan tarveperusteisen rahoituksen vakiinnuttamiseen liittyvää tutkimuksellista yhteistyötä.

- **Varmistetaan toimialan toimintaedellytykset muuttuvissa tilanteissa ja monihäiriötilanteessa**
 - Huomioidaan valmius tarvittaviin toimenpiteisiin sekä lainsäädännön, rahoituksen että politiikkatoimien osalta. Varmistetaan, että hallinnonalojen, Avien, opetuksen järjestäjien ja sidosryhmien välinen yhteistyö ja ennakointi toteutuvat laadukkaasti.

- **Varaudutaan opettajarekisteri -hankkeeseen**

4.2 Lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- Jatketaan koulutuspoliittiseen selontekoon pohjautuvan toisen asteen kehittämishankkeen valmistelua syksyllä 2022 julkaistun Laadukas toisen asteen koulutus kaikille -raportin ehdotusten pohjalta. Käytännön toimiin sisältyy mm. alueellisen vuoropuhelun pilotointi. Työhön linkittyy syksyllä 2022 käynnistynyt ammatillisten tutkintojen kehittämisryhmän työ.
- Toimeenpannaan toisen asteen kehittämislainsäädäntö ml. ammatillisen koulutuksen järjestämislupien muuttaminen vastamaan oppivelvollisuus-koulutuksen määrällisen sääntelyn purkamista.
- Toteutetaan syksyllä 2021 julkaistu ja vuoteen 2024 ulottuvan oppi-velvollisuus uudistuksen seurantaohjelma sekä muu oppivelvollisuus-uudistuksen seuranta yhdessä Opetushallituksen kanssa.
- Valmistellaan RRF-rahoitteinen jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus yhdessä TEM:n kanssa tiiviissä yhteistyössä OPH:n ja Keha-keskuksen kanssa.

4.3 Korkeakoulu- ja tiedepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- **Laadukas korkeakoulutus tuottaa osaamista ja lisää osaavan työvoiman tarjontaa**
 - Valmistellaan realistiset skenaariot aloituspaikoiksi ja julkisen panostuksen määräksi 50 % tavoitteeseen pääsemiseksi vuoteen 2035 mennessä, ja toimenpiteistä joilla 21-vuotiaiden tai sitä nuorempien osuus aloittajista nousee.
 - Edistetään korkeakoulutuksen saavutettavuutta digitalisaatiolla, korkeakoulujen yhteistyöllä ja selkeyttämällä eri väyliä korkeakoulutukseen.
 - Suunnataan opiskelijahyvinvoinnin tukeen resursseja ja jaetaan parhaita käytäntöjä; selvitetään opintojen ohjaukseen, läpäisyyn ja opiskelijahyvinvointiin liittyviä pudokkuutta estäviä toimia.
 - Uudistetaan koulutusvastuujärjestelmä nykyistä joustavammaksi ja paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavaksi. Koulutusvastuiden myöntämisen prosessi määritellään entistä selkeämmin ja prosessi kytketään korkeakoulujen ja ministeriön sopimusprosessiin.

- Käynnistetään ammattikorkeakoulujen sosiaali- ja terveysalan koulutus- ja tutkintorakennetta koskevien ehdotusten lainsäädäntömuutosten valmistelu.
 - Edistetään opettajankoulutuksen kehittämisohjelman toimenpiteitä korkeakoulujen ja sidosryhmien yhteistyössä.
- **Kansainvälisten osaajien määrä korkeakouluissa ja työmarkkinoilla kasvaa**
 - Edistetään toimia, joilla uusien kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaalaisten tutkijoiden määrä korkeakouluissa kasvaa ja tutkinnon suorittaneiden työllistyminen Suomeen paranee uralla kohti 15 000 aloittajan tavoitetta 2030.
 - Kohdistetaan kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden koulutusta osaajapula-aloille.
 - Valmistellaan esitys kansainvälisistä opiskelijoista aiheutuvien kulujen rahoittamiseksi ja kokonaisopiskelupaikkamäärien lisäämiseksi lukuvuosi- maksuihin perustuen, linjattavaksi hallitusohjelmaneuvoituissa 2023.
 - Valmistellaan esitykset tilauskoulutuksen käyttövaihtoehtoiksi, käytettäväksi hallitusohjelmaneuvoituissa 2023.
 - Valmistellaan kolmesta EU-maasta tehdyn benchmark-selvityksen perusteella ehdotukset yhteisen opiskelijahoukuttelun toimintatavoiksi ja rakenteiksi sekä rahoitukseksi.
 - Vakiinnutetaan säännellyssä ammateissa toimimisen edellytyksenä olevien pätevytymiskoulutusten järjestäminen, tästä valmistellaan esitys hallitusohjelmaneuvoituitten pohjaksi.
- **Jatkuva oppiminen tukee osaamisen ja työelämän uudistumista**
 - Aloitetaan kansallisen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategian toimeenpano.
 - Toteutetaan kansallisiin tarpeisiin vastaavan pienten osaamis- kokonaisuuksien määrittelyn ja käyttöönoton selvitys- ja kokeiluprosessi yhteistyössä korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa.
 - Kehitetään erikoistumiskoulutusten sääntelyä joustavammaksi.
 - Valmistellaan valmentavan koulutuksen sääntely myös yliopistoille ja tarkennetaan sitä ammattikorkeakouluille.
- **Tutkimus tukee osaamista, sivistystä, hyvinvointia ja kestävää kasvua**
 - Toimeenpannaan T&K-rahoituksen tason nostamisen turvaavat prosessit yhdessä muiden ministeriöiden kanssa.
 - Lisätään tohtorikoulutusta kasvavan T&K-rahoituksen tutkijatyön tarpeisiin ja osaamisen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

- NATO-jäsenyyden avaamien mahdollisuuksien avaaminen tutkimusyhteisölle ml. arvovaltapalvelut.
 - Parannetaan tutkimuksen tekemisen tukea (data, tutkimusinfrastruktuurit, laskentakapasiteetti, digitalisaatio) muuttuvassa toimintaympäristössä.
 - Edistetään tutkimuksen vaikuttavuutta, teemojen esillä pitäminen ja arvovaltapalvelut.
 - Toteutetaan OKM-tasoiset tehtävät Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa.
- **Digitaalisuus edistää laadukasta korkeakoulutusta ja tutkimusta**
 - Tuetaan digivisiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja tuodaan korkeakoulujen tarjontaa jatkuvan oppimisen yhteiselle digitaaliselle alustalle.
 - **Rahoitus ja ohjaus edistävät vaikuttavasti keskeisiä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita ja turvaavat korkeakoulujen ja tiedelaitosten toimintaedellytyksiä**
 - Käynnistetään seuraavan sopimuskauden rahoitus- ja ohjauskäytänteiden uudistaminen ottaen huomioon kesällä 2023 valmistuvan arvioinnin tulokset ja TKI -rahoituksen lisäämisen suuntaaminen.
 - Tutkimuksen, tutkijoiden ja tutkimusorganisaatioiden vastuullinen arviointi: Arvioidaan ohjaus- ja rahoitusmalli kv-arvioinnissa ja käynnistetään tämän perusteella valmistelu, joka tähtää muutosten käyttöönottoon 2025 alkaen rahoitusmallissa ja tieteen arvioinnissa.
 - Aloitetaan korkeakoulujen 2025-2028 sopimuskauden tavoitetilan ja tavoitteiden valmistelu.

4.4 Kulttuuri- ja taidepolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- **Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset parantuvat ja tuotannon sekä jakelun muodot monipuolistuvat**
 - Parannetaan taiteen ja kulttuurin toimialan edellytyksiä toipua koronapandemian aiheuttamista vaurioista huomioiden erityisesti taiteilijoiden ja muiden alan ammattilaisten aseman vahvistamista edellyttävät toimet.
 - Tuetaan kulttuuri- ja luovien alojen elpymistä ja uutta kasvua vahvistamalla kulttuurisisältöjen saatavuuden, tuotekehityksen, viennin ja kansainvälistymisen edellytyksiä ottaen huomioon koronapandemian aikana tehdyt erityisesti jakeluun ja saatavuuteen liittyvät innovaatiot ja

niiden hyödyntäminen. Toimeenpannaan EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteisiin liittyvää kulttuuri- ja luovien alojen rakennetutkeaa. Käynnistetään kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartan toimeenpano.

- Vahvistetaan tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta kehittämällä tekijänoikeuksia koskevan datan hallinnoinnin teknistä infrastruktuuria.
 - Valmistellaan Taiteen edistämiskeskuksen ja sen yhteydessä olevien luottamuselinten toiminnan ja rakenteen uudistamista vuonna 2020 valmistuneen arvioinnin perusteella.
- **Osallisuus kulttuuriin lisääntyy ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa kaventuvat**
 - Taide-, kulttuuri- ja kirjastopalveluja on saatavilla eri väestöryhmien tarpeisiin ja palvelujen käyttö palaa vuotta 2020 edeltäneelle tasolle.
 - Vahvistetaan kulttuurisen moninaisuuden toteutumista taiteen ja kulttuurin sisällöissä ja palveluissa sekä toimialan toimijarakenteissa toimeenpanemalla ministeriön kulttuurisen moninaisuuden toimintaohjelmaa.
 - Vahvistetaan lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia taiteeseen ja kulttuuriin Harrastamisen Suomen mallin kautta.
 - Kehitetään kulttuurihyvinvointitoiminnan ja sen asiantuntijapalvelun vahvistamiseksi pysyviä rakenteita osaksi valtionhallintoa.
 - Edistetään taiteen perusopetuksessa saavutetun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista liittämällä taiteen perusopetuksen koulutustiedot valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaisesti tietovarantoihin (ns. Koski-tietovaranto). Vahvistetaan taiteen perusopetuksen tietopohjaa sekä kehitetään taiteen perusopetusta koskevia indikaattoreita ja laatutavoitteita.
 - **Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen**
 - Uudistetaan muinaismuistolaki.
 - Toteutetaan valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriperintöstrategiaksi laatimalla erillinen toimeenpanosuunnitelma.
 - Tuetaan kulttuuriperintöaineistojen digitaalisen saatavuuden, käytön ja pitkäaikaissäilytyksen lisääntymistä.
 - Toimeenpannaan arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa.
 - Jatketaan arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen valmistelua.
 - Valmistellaan kuvaohjelmalain uudistamista.
 - Toimeenpannaan konserniselvityksestä mahdollisesti johtuvia toimia.
 - Toteutetaan kulttuurialan tilasto- ja tietoperustan alustarakaisun ensimmäinen versio.

4.5 Nuoriso- ja liikuntapolitiikkaa koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

Yhteiset tavoitteet

- **Harrastamisen Suomen malli**
 - Jatketaan Harrastamisen Suomen mallin toimeenpanoa ja kehittämistyötä arviointityön tulosten pohjalta.

Opintotuki

- **Kehitetään opintotukea yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien edistämiseksi**
 - Valmistaudutaan hallitusohjelmaan ja opintotuen kokonaisuudistukseen.
 - Osallistutaan sosiaaliturvauudistukseen.

Liikunta

- **Liikunnallisen kokonaisaktiivisuuden lisääminen ja kansalaistoiminnan edellytysten vahvistaminen**
 - Jatketaan liikunnan tavoiteohjattavien toimijoiden kanssa yhteisen pöydän menettelyssä valittua osaamisen kehittämistä valmennuksen ja ohjauksen, vastuullisuuden sekä fyysisen aktiivisuuden kokonaisuuksissa.
 - Käynnistetään huippu-urheilun ulkoisen arvioinnin osalta sovitut toimenpiteet ja prosessit, yhteistyössä huippu-urheilun sidosryhmien kanssa.
 - Otetaan käyttöön valtion uusi liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja. Liikuntapaikkarakentamisen avustamisprosessia kehitetään kestävän kehityksen vaatimusten näkökulmista.
 - Liikkuvat-toiminta laajenee ja vakiintuu valtakunnallisesti kattavaksi koko suomalaisen väestön fyysisestä aktiivisuutta, liikuntaa ja kokonaisvaltaista hyvinvointia edistäväksi kokonaisuudeksi. Kehitetään Liikkuvien yhteistä seuranta- ja arviointimallia toiminnan vaikuttavuuden yhä systemaattisemmaksi osoittamiseksi ja parantamiseksi.
 - Kehitetään liikuntaa edistävien järjestöjen vastuullisuustoimien arviointia ja jatketaan liikunnan ja huippu-urheilun ohjauksen kehittämistä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden, vastuullisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Nuoriso

- **Tuetaan nuorten kasvu- ja elinoloja luomalla ja kehittämällä yleisiä edellytyksiä nuorisotyölle ja -politiikalle**
 - Toimeenpannaan valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa vuosille 2020–2023 ja tavoiteohjataan nuorisoalan osaamiskeskus- toimialan kehittämisessä yhdessä sovittujen tehtävien mukaisesti.
 - Valmistellaan valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma vuosille 2024–2027 nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.
 - Kehitetään nuorisotoimialan tutkimusta, tiedontuotantoa ja osaamista nuorten hyvinvointia koskevan tietoperustan vahvistamiseksi.

4.6 Muut toimialakohtaiset linjaukset

Hallintoyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- Selvitetään mahdollisuudet kunniamerkiprosessin digitalisointiin.
- Tuetaan kriittisten prosessien jatkuvuussuunnitelmien laadintaa.
- Tuetaan valtionavustusten uuden toimintamallin ja järjestelmän käyttöönottoa ministeriössä ja hallinnonalalla.
- Seurataan tilojen toimivuutta ja käytettävyyttä hybridityössä yhteistyössä VNK:n ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa.
- Varmistetaan henkilöstön perustason tietosuoja- ja tietoturvallisuus- osaaminen viestinnällä ja koulutuksella.
- Kehitetään johdon raportointia yhteistyössä TAL:n kanssa.
- Toteutetaan OKM-tasoiset hallinnolliset tukitehtävät *Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa*.

Talouslyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- **Suunnittelu:**
 - Valmistellaan ja koordinoidaan JTS- ja talousarvioesitys laadukkaasti.
 - Vahvistetaan talouden ja rahoituksen yleistä palvelukykyä.
 - Osallistutaan hallitusohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon.
- **Toteuttaminen:**
 - Toteutetaan valtionosuusjärjestelmän koordinointi- ja kehittämistehtävät.

- Varmistetaan taloushallinnon palvelukyky ja jatkuvuus sekä toteutetaan taloushallinnon kehittämishankkeet.
- Toteutetaan valtionavustusten taloustarkastus ja valtionosuuksia koskeva tarkastustoiminta sekä niiden määrällinen lisääminen ja menetelmien kehittäminen.
- **Muut tavoitteet**
 - Uudistetaan talouden suunnittelua, toteuttamista ja valvonnan prosesseja konsernihankkeen linjausten mukaisesti.
 - Koordinoidaan valtionosuusjärjestelmään ja laskennalliseen rahoitusjärjestelmään liittyvä rahoituslainsäädännön uudistaminen.
 - Osallistutaan ja koordinoidaan kuntien rahoitus- ja ohjausjärjestelmän uudistamista.
 - Osallistutaan valtionavustusten digitalisaatiohankkeen valmisteluun.
 - Kehitetään johdon raportointia yhteistyössä HAL:n kanssa.
 - Toteutetaan OKM-tasoiset taloushallinnon tehtävät *Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa*.

Kansainvälisten asiain sihteeristöä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- Osallistutaan Euroopan unionin vuosien 2024–2029 painopisteiden määrittämiseen ja vaikutetaan niihin.
- Seurataan Ukrainan jälleenrakennukseen liittyvää keskustelua EU:ssa ja kansainvälisissä järjestöissä. Edistetään suomalaistoimijoiden osallistumista jälleenrakennukseen, ml. koulutusvienti.
- Maakuvatyössä ja ministeriön kansainvälisessä toiminnassa ja viestinnässä nostetaan vahvemmin esille koulutuksen ja kulttuurin merkitystä yhteiskuntien kehityksessä, kriisinkestävyyden ylläpitämisessä ja kansainvälisessä kanssakäymisessä ja tuodaan esille näihin liittyviä Suomen vahvuuksia.
- Jatketaan YK:n Agenda 2030:n toimeenpanoon liittyvien keskeisten globaaliprosessien seurantaan tavoitteena Suomen selkeä ja vaikuttava rooli, ml. YK:n tulevaisuushuippukokouksen valmistelu ja Transforming Education Summit -jatkotoimet. Yhteistyössä sidosryhmien kanssa valmistaudutaan Unescon yleiskokoukseen. Afrikka-yhteistyötä ja kumppanuutta edistetään.
- Kehitetään tapaamisten, matkojen ja tilaisuuksien valmisteluprosessia entistä eheämpään, yhtenäisempään ja kestävämpään suuntaan huomioiden ministeriön johdon tarpeet sekä digitalisaation tarjoamat

mahdollisuudet. Parannetaan taustamateriaalien kohdentamista ja räätälöintiä kulloiseenkin kontekstiin ja käyttäjälle sopivaksi.

- Toteutetaan OKM-tasoiset tehtävät *Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa*.

Viestintäyksikköä koskevat linjaukset

Toiminnan painopisteet vuonna 2023 ovat:

- Toteutetaan uuden hallitusohjelman viestintää.
- Toteutetaan akuuttien poikkeustilanteiden viestintää.
- Laaditaan sidosryhmätyön käsikirja.
- Lisätään viestintätaitoja ministeriössä
- Toteutetaan OKM-tasoiset viestintätehtävät *Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanossa*.

5 Resurssit

Opetus- ja kulttuuriministeriön resurssit vuodelle 2023 käyvät ilmi liitteestä 1.

6 Riskit

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi ja seuraa säännöllisesti hallinnonalan ja ministeriön toimintaan kohdistuvia riskejä osana ministeriön johtamista. Vuoden 2023 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot on esitetty liitteessä 2.

Liite 1. Muiden toimintamenojen resurssisuunnitelma 2023

Osasto/yksikkö	KPE	KAS	VIY	ST	HAL	TAL	VAPOS	LAMOS	KTPO	KUPO	NUOLI	YHT.
Henkilömäärä	21	16	10	1	19	14	35	29	45	51	26	267
HTV määrä *)	21	16	10	1	19	14	33	29	45	43,25	26	257,25
Menolaji	Määräraha											
Työhyvinvointi, 240 €/hlö	5 040	3 840	2 400	240	4 560	3 360	8 400	7 680	10 800	12 240	6 720	65 280
Henkilöstön kehittäminen 200 €/hlö	2 520	2 040	1 200	120	2 280	1 680	4 200	3 480	5 400	6 120	3 120	32 160
Painatuspalvelut (säädös- ym. painatukset)	-	6 000	-	-	-	-	5 000	10 000	12 000	19 485	2 000	54 485
Ravitsemispalvelut	-	5 000	1 500	-	3 000	2 800	10 000	6 000	3 700	49 210	21 500	102 710
Matkustus	21 000	3 500	5 000	5 000	3 000	20 000	40 000	20 000	23 400	42 000	22 050	204 950
Voimassa oleviin sopimuksiin perustuvat palvelujen hankinnat	-	6 000	42 430	-	732 950	175 000	15 000	-	-	100 000	-	1 071 380
Muut menokohteet	60 000	14 500	150 500	20 000	281 600	227 800	20 000	-	14 000	681 375	37 490	1 507 265
Tulot					-124 000						-30 000	-154 000
Yhteensä	88 560	40 880	203 030	25 360	1 027 390	430 640	102 600	47 160	69 300	819 387	92 880	2 947 187

*) Sisältää myös muita kuin toimintamomentilta rahoitettavia henkilötyövuosia

Liite 2. Vuoden 2023 toimintaa koskevat riskit ja riskitasot

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski-taso *	Vastuu-tahot**
Toimintaympäristön muutoksista johtuvat ilmiöt/riskit			
Globaalin ja eurooppalaisen toimintaympäristön muutos			
<ul style="list-style-type: none"> Kansainvälisessä ja Euroopan poliittisessa sekä taloudellisessa ja teknologisessa kehityksessä tapahtuu ennakoimattomia muutoksia. Ne vaikuttavat maailmanlaajuiseen tuotannon- ja työnjakoon sekä yhteiskunnan perustoimintoihin ja -rakenteisiin. Turvallisuuspoliittisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia. Koronapandemian vaikutukset ja kokemukset heijastuvat toimintaympäristöön globaalisti ja kansallisesti. OKM:n toimialojen rahoituksen väheneminen tilanteessa, jossa valtion budjettirahoitusta joudutaan käyttämään pitkittyvien kansainvälispoliittisten kriisien (Ukrainan sota heijastevaikutuksineen) ja valtiontalouden alijäämän hoitamiseen. Ilmastonmuutoksen vaikutukset vahingoittavat rakennettua kulttuuriympäristöä ja vaarantavat alkuperäiskansojen elinolosuhteita. 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioidaan säännöllisesti toimialan kehitystä makrotason ilmiöiden näkökulmasta ja laaditaan skenaarioita mahdollisiin muutoksiin varautuen. Arvioidaan toimialan kehitysnäkymiä ja toimintaedellytyksiä laajasta globaalista näkökulmasta. Varmistetaan opetuksen ja koulutuksen jatkuvuus kriisi-tilanteissa. Huolehditaan verkostoitumisesta ja varautumiskyvystä. Arvioidaan, muutetaan ja kehitetään toimintaa koronapandemiasta saatujen kokemusten perusteella. Etsitään hallinnonalalta uusia keinoja kestävyyssiirtymän toteuttamiseen. Ennakoivilla toimilla tuetaan kulttuuriperinnön säilymistä muuttuvissa olosuhteissa. Käytetään hyväksi muutosten tarjoamat mahdollisuudet. 	16 (4 x 4)	KPE ja KAS, osastot, kansainvälisen toiminnan yhteistyöryhmä
Toimialan ydintoiminnoissa tavoitteiden saavuttaminen epäonnistuu			
<ul style="list-style-type: none"> Osaamis pohja rapautuu ja tieteen taso laskee. Koronapandemia heikentää voimakkaasti ja pitkäkestoisesti lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimistuloksia, lisää koulutuksen keskeyttämisä. Koronapandemian kielteiset vaikutukset OKM:n toimialoille yhdessä toimialojen rahoitusongelmien kanssa vaikeuttavat hallinnonalan mahdollisuuksia vastata yhteiskunnan odotuksiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutetaan hallitusohjelmaa tavoitteiden mukaisesti. Toteutetaan OKM:n 2030 strategiaa tavoitteiden mukaisesti. Käytössä on toimiva, tietoon perustuva johtamis- ja ohjausjärjestelmä. Toimintaympäristön muutoksia ennakoidaan, arvioidaan ja seurataan. 	20 (4 x 5)	KPE, osastot, tutkimuksen, ennakoinnin ja arvioinnin yhteistyöryhmä

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski-taso *	Vastuu-tahot**
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntien heikentyvä taloustilanne vaarantaa sivistyspalveluiden rahoituspohjaa ja eriarvoistaa kuntalaisia. • Väestö ei liiku riittävästi. • Lasten ja nuorten eriarvoisuus lisääntyy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Varmistetaan toiminnan vaikuttavuus. • Varmistetaan että ohjauselementit kohdistuvat oikein. • Toimeenpannaan ylivaalikautiset suunnitelmat. • Seurataan koronapandemian vaikutuksia ja varmistetaan, että korjaavia toimenpiteitä on käytettävissä. Vahvistetaan hyvinvointia ja toteutetaan sitouttavan koulu yhteistyön malli. • Valmistellaan kulttuurialan jälleenrakennus- ja tulevaisuus-suunnitelma (työryhmä). 		
<p>Talouden rakennemuutos ja julkisen talouden kestävyysvaje: Sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvu aiheuttaa paineita kaikkien muiden julkisesti rahoitettujen toimien järjestämiseen ja toisaalta lapsi- ja nuorisoikäluokkien pienentyminen aiheuttaa tuottavuuden kasvupaineita. Työllisyys ei kasva. Väestökehitys aiheuttaa laajoja rakenteellisia ja poliittisia haasteita palveluiden rahoitukseen, järjestämiseen, saavutettavuuteen ja laatuun sekä lapsen oikeuksiin liittyen.</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Ilmiöitä ja toimenpiteiden vaikutuksia ei tunneta riittävän hyvin, voidaan tehdä virheellisiä valintoja. • Toimialojen rahoitus vähenee ja palveluja ei voida tarjota. 	<ul style="list-style-type: none"> • Päätöksenteon tietoperusta varmistetaan ja lisätään ennakoivia. • Lisätään vaikuttavuuden arviointia. • Vahvistetaan lainsäädäntöprosessia. • Vaikutetaan uudistusten valmisteluun ja toimeenpanoon. Huolehditaan toimivasta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä valtioneuvoston, hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa. • Vahvistetaan uudistuksiin kannustavaa johtamista ja toimintakulttuuria. • Priorisoidaan tehtäviä. • Valmistaudutaan väestökehityksen aiheuttamiin muutoksiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialoilla turvaten palveluiden laatu kaikkialla Suomessa. 	20 (4 x 5)	KPE ja TAL, osastot, rahoituksen yhteistyöryhmä, säädösvalmistelun yhteistyöryhmä

Kuvaus**Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet****Riski-
taso *****Vastuu-
tahot****

- Vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen rahoituksen, lainsäädännön ja ohjauksen kokonaisuutta.
- Turvataan sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmässä tehtävä T&K -työ muutoksessa, lisätään tutkittua tietoa myös palvelujärjestelmästä.
- Sivistyshallinto 2030 -muutosohjelman toimeenpano.

Maahanmuutto

- Turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua hakevien määrä kasvaa.
- Yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet lisääntyvät mikäli turvapaikan hakijoiden hakemusten käsittely viivästyy ja/tai turvapaikan saaneiden kuntiin sijoittaminen viivästyy.
- Turvapaikan saaneiden kotouttamisessa epäonnistutaan.
- Ei pystytä järjestämään määrällisesti tai laadullisesti riittäviä koulutus- ja kulttuuripalveluita.
- Suomi ei houkuttele riittävästi työelämän tarvitsemia osaajia ja täällä opiskelevat kansainväliset opiskelijat eivät työllisty suomalaisille työmarkkinoille.
- Yhteiskunnassa ml. OKM:n toimialat joillakin kriittisillä aloilla ei ole riittävästi asiantuntemusta ja tutkijoita huoltovarmuuden ja kriisivalmiuden turvaksi.

- Ylläpidetään kykyä nopeaan reagointiin.
- Huolehditaan hallinnonalojen välisestä yhteistyöstä ja varmistetaan kokonaisuuden hallinta.
- Maahanmuuttajien asemaa ja Suomen vetovoimaa koskevaa tietopohjaa vahvistetaan ja laajennetaan.
- Lisätään kansalaisryhmien keskinäistä vuorovaikutusta ja vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa.
- Toteutetaan toimintasuunnitelmissa sekä -ohjelmissa suunnitellut toimet (Hallituksen kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma, Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi-toimenpideohjelma sekä Merkityksellinen Suomessa -ohjelma.)
- Panostetaan poikkihallinnolliseen yhteistyöhön ja vaikutetaan opiskelijoiden ja tutkijoiden palveluiden kehittämiseksi ja maahantulon ja maassa pysymisen esteiden poistamiseksi.
- Toteutetaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden kielellisten valmiuksien ja oppimisvalmiuksien kehittämisohjelma perusopetuksessa.

12 (3 x 4)

KPE, osastot

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski-taso *	Vastuu-tahot**
SOTE-uudistus ja maakuntien perustaminen			
<ul style="list-style-type: none"> Kuntien järjestämien palveluiden (opetus- ja kulttuuritoimi) rahoituspohja heikkenee olennaisesti ja palvelujen tuottaminen vaarantuu. Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmä ei toimi riittävän hyvin. Toteutuksessa ei oteta riittävästi huomioon ministeriön toimialan tarpeita. Ministeriön toimialan palveluita ei pystytä tuottamaan kattavasti ja asiakaslähtöisesti. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö ei toimi riittävästi eikä tiedonkulku toteudu. 	<ul style="list-style-type: none"> Ministeriön toimialojen tulee olla mukana valtionosuusuudistuksen valmistelussa. Osallistutaan aktiivisesti muutoksen valmisteluun ja toimeenpanoon. Ministeriön sisäinen valmistelu on toimivaa ja kokonaisuuden hallinta on varmistettu. Ministeriön tavoitteet valtionosuusuudistuksessa ovat selkeät. 	20 (4 x 5)	TAL; rahoituksen yhteistyöryhmä, OKM:n SOTE-ryhmä, VAPOS, KUPO, NUOLI
Rahoitusprosessit eivät toimi tehokkaasti, eikä niiden uudistaminen onnistu			
<ul style="list-style-type: none"> Valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskevat uudistukset ja kehittämistyö epäonnistuvat. Toimialakohtaiset rahoitusuudistukset epäonnistuvat. Tieto- tai laskentapohja pettää. 	<ul style="list-style-type: none"> Johtamisen keinoin varmistetaan uudistusten toimenpano. Varmistetaan ministeriön toimiva sisäinen valmistelu ja kokonaisuuden hallinta. Varmistetaan yhtenäiset toimintamallit. 	8 (2 x 4)	TAL, rahoituksen yhteistyöryhmä, osastot
Rahapeliyhtiöiden toiminta			
<ul style="list-style-type: none"> Monipoliasema murtuu. Toimialan asema rahoituksen ohjauksessa heikentyy. Rahapelituotot korvaava rahoitusjärjestelmä ei ole riittävä kompensoimaan taiteen, tieteiden, liikunnan ja nuorisotyön rahoitusta. 	<ul style="list-style-type: none"> Seurataan ja ennakoidaan yhtiön toiminnan ja tuoton kehitystä. Varaudutaan alenevaan tuoton kehitykseen. Vaikutetaan valmisteluun ja toteutetaan valtiosihteeri Haapajärven johtaman työryhmän ehdotukset. 	20 (5 x 4)	KPE, TAL, osastot
Hallinnonalan ja toimialan ohjaus			
<ul style="list-style-type: none"> Ohjausjärjestelmät eivät pysty varmistamaan strategisten tavoitteiden saavuttamista. 	<ul style="list-style-type: none"> Ohjauskäytännöt arvioidaan ja kehitetään niiden strategisuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. 	8 (2 x 4)	osastot, tulosohjauksen yhteistyöryhmä

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski-taso *	Vastuu-tahot**
Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden heikentyminen			
<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaitosten ja toimialan muiden julkisten laitosten ja yleisötapahtumien turvallisuus heikentyy. • Kansalaisten henkinen kriisinkestävyys heikkenee ottaen huomioon koronan ja Venäjän hyökkäyksen yhteisvaikutus. • Eri väestöryhmiä koskevan ja vuorovaikutusta edistävän osallistavan (esim. kulttuuri, koulutus, uskontokuntiin liittyvä toiminta) toiminnan ennalta ehkäisevää roolia yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden edistämässä ei osata hyödyntää riittävästi. • Energiakriisi ja sähköpula aiheuttavat yhteiskunnan toimintaan häiriöitä ja toimialojen toimintaan vaikuttavia katkoksia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Syrjäytymisen ehkäisy, osallisuuteen ja osallistumiseen ja eri väestöryhmien myönteistä vuorovaikutusta edistäviin toimintoihin panostaminen. • Varmistetaan, että toimialan organisaatioilla on ajan tasalla olevat ja nopeaa reagointia tukevat valmiussuunnitelmat ja pelastussuunnitelmat. • Turvallisuusstrategia päivitetään. • Huolehditaan yhteistyöstä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kanssa. 	6 (2 x 3)	HAL ja valmiusryhmä, osastot
Digitaalinen toimintaympäristö			
<ul style="list-style-type: none"> • Kokonaisuuden hallinta ei ole riittävällä tasolla. • Panostukset eivät kohdennu oikein eivätkä tuota toivottuja tuloksia. Toimintaa ei pystytä muuttamaan. • Uudistaminen jää sektorikohtaiseksi. • Hallinnonalalla toteutetaan päällekkäisiä hankkeita. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hallinnonala ja sidosryhmät osallistuvat hankkeiden valmisteluun. • Hankehallinnan menetelmät ovat tehokkaita. • Rohkaistaan innovatiivisuuteen ja luovuuteen. • Rohkaistaan poikkihallinnollisiin kokeiluihin. • Priorisoidaan toimintaa siten, että kokonaisuus on hallittu. 	9 (3 x 3)	HAL/TH, osastot
Tietoturvallisuus ja tietosuoja ministeriössä, hallinnonalalla ja toimialoilla			
<ul style="list-style-type: none"> • Tietomurto vaarantaa tietovarannoissa olevien henkilötietojen tai muun suojattavan tiedon turvallisuuden • Palvelunestohyökkäykset tai muut tietojärjestelmien häiriöt estävät järjestelmien ja tietovarantojen käytön ja niihin perustuvien tehtävien ja palvelujen hoitamisen 	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioidaan tietoturvallisuuden tila hallinnonalalla ja toimialoilla. Arvioinnin perusteella ministeriön johto päättää mahdollisista lisätoimenpiteistä. • Tehdään tarvittavat toimenpiteet kriittisten infrojen arvioinnin pohjalta. • Turvataan tietovarantojen käytettävyys ja pysyvä säilyminen esimerkiksi maantieteellisellä hajauttamisella. 	8 (2 x 4)	Tilannearviointi: ministeriön tiedonhallinnan ohjausryhmä, osastot ja toimintayksiköt, virastot

Kuvaus	Ennalta ehkäisevät tai vaikutuksia vähentävät toimenpiteet	Riski- taso *	Vastuu- tahot**
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteiskunnan kriittisiin infrastruktuureihin kohdistuva häirintä, tuhotyö tai sotilaallinen isku vahingoittaa peruuttamattomasti ministeriön hallinnonalan kansallisesti merkittäviä tietovarantoja tai vaarantaa muilla tavoin toimialojen toimintaa. • Edellisistä aiheutuu toiminnallisia, taloudellisia ja maineriskejä 			
Pandemian kiihtyminen			
<ul style="list-style-type: none"> • Koronapandemia kiihtyy tai syntyy uusi pandemia ja yhteiskunnassa joudutaan turvautumaan uudelleen rajoitustoimiin tai muihin poikkeuksellisiin toimiin. • Ministeriön oma henkilöstö sairastuu laajasti tai osa henkilöstöstä uupuu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seurataan aktiivisesti pandemiatilannetta ja arvioidaan sen mahdollisia vaikutuksia yhteiskuntaan ja ministeriön kaikille toimialoille sekä ministeriön omaan toimintaan. • Hyödynnetään koronapandemiasta saadut opit ja jaetaan kokemuksia ja osaamista varautumisessa mahdollisiin tuleviin tilanteisiin. • Varaudutaan ministeriön sisäisessä toiminnassa ennakkolisesti mahdollisiin poikkeustilanteiden edellyttämiin toimiin kuten toimintatapojen muutostarpeisiin, henkilöstön jaksamiseen ja -resursseihin. 	6 (2x3)	osastot, HAL, TAL, VIY
Valtioneuvoston ja ministeriön sisäisestä toiminnasta johtuvat riskit			
Valtioneuvoston sähköinen toimintaympäristö ja yhteiset palvelut			
<ul style="list-style-type: none"> • Valtioneuvoston keskitetyt palvelut eivät toimi ministeriön kannalta tarkoituksenmukaisesti. • Palvelujen estohyökkäykset vaikeuttavat työn tekemistä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistutaan täysipainoisesti valmisteluun ja tehdään aktiivisesti yhteistyötä valtioneuvoston kanslian ja valtiovarainministeriön kanssa palveluiden kehittämisessä. 	6 (2 x 3)	HAL/TH

Ministeriön toiminta ja talous eivät ole kestäväällä pohjalla

- Ei kyettä kehittämään johtamista, prosesseja ja toimintatapoja ja osaamista niin, että toiminta uudistuu ministeriön asemaa tulevaisuus- ja sivistysministeriönä tukevaksi.
- Ministeriön toiminnassa on osaamiskapeikkoja eikä ministeriö saa riittävästi osaavaa työvoimaa.
- Ei saada aikaan riittäviä toimintamenosäästöjä.

- Varmistetaan henkilöstön sopeuttamissuunnitelman 2020–2023 ja ministeriön toiminnan uudistamista koskevan suunnitelman päivittämistarpeet sekä toimenpiteiden määrätietoinen läpivienti, arviointi ja seuranta
- Tehokkaalla johtamisella, ennakoinnilla, arvioinnilla ja jatkuvuussuunnittelulla varmistetaan toimintakyky ja osaaminen.
- Osaamiskartoituksesta saatujen tulosten ja oppien hyödyntäminen
- Ministeriön toimintatapojen ja laatutyön kehittämistyöllä edistetään toimintakulttuurin uudistumista.
- Sivistyshallinto 2030-muutosohjelman toimenpiteiden toteuttaminen.

16 (4 x4)

KPE ja TAL, HAL, rahoituksen yhteistyöryhmä

Hallinnonalan ja ministeriön maine- ja julkisuusriski

- Luottamus viranomaisen toimintaan vaarantuu.
- Ministeriön valvonta pettää.
- Resurssien rajallisuus ja säästöt aiheuttavat toimijakentän negatiivista palautetta.

- Ministeriön toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä ja puututaan väärinkäyttöksiin resurssimalla sisäistä ja ulkoista tarkastusta sekä varmistamalla itsenäisyys.
- Toimintatavat ovat selkeitä ja avoimia.
- Toimiva ja avoin vuoropuhelu hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa.
- Edistetään ministeriön laadunhallintaa pitkäjänteisesti.
- Arviointi ja seuranta on läpinäkyvää ja toimivaa. Seurataan varhaisia signaaleja.
- Viestintä on kiinteästi mukana prosesseissa. Viestinnän toimenpiteet ajoitetaan oikein. Pyritään proaktiiviseen toimintaa.
- Varmistetaan virkakunnan viestinnän osaaminen kaikessa toiminnassa.

9 (3 x3)

TAL ja VIY

* Määrittely: riskin todennäköisyys asteikolla 1–5 ja vahingon merkittävyys asteikolla 1–5. Lasketaan näiden tulo.

** Osastot arvioivat riskejä omien toimialojensa osalta. Lisäksi kansliapäällikön johtoryhmä seuraa riskikokonaisuutta säännöllisesti.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-728-4 PDF